Ați auzit de Köchel?

(Daniela Caraman Fotea, 24 februarie 2006)

A nu vorbi despre Mozart în momentul de față, înseamnă a te plasa în afara lumii: așadar și astăzi Mozart, dar... tangențial.

Studiul creației mozartiene este lesne de abordat și datorită strădaniei, pasiunii unui... botanist; scriitor, compozitor, publicist. L-am numit pe vienezul Ludwig Alois Ferdinand Ritter von Köchel, trăitor între 1800-1877. A studiat dreptul în capitala Austriei, apoi a fost timp de 15 ani, meditatorul celor patru fii ai arhiducelui Carol. Răsplata – o pensie generoasă datorită căreia și-a dobîndit libertatea cercetării și studiului. Mai întîi în geologie, mineralogie și botanică în spații din Rusia, Africa de Nord, Spania și Marea Britanie. Foarte apreciate în epocă. Dar o fascinație irepresibilă, îngemănată cu pasiunea față de muzică și nu oricare, ci aceea a lui Mozart, i-a dat ideea de care s-a beneficiat secole de-a rîndul: ordonarea, inventarierea creației idolului său. Rigoarea savantului dicta nevoia clasificării. Și a pornit la minuțioasa îndeletnicire, evident, temerar demers în epocă, plecînd de la cele patru volume ale biografiei lui Mozart scrise între 1856-1859 de Otto Jahn, publicate la Breikopf und Hartel. Aceiași prestigioasă casă de editură a acceptat să-l susțină pe Köchel în publicarea catalogului complet al lucrărilor lui Mozart.

Incercări existaseră și mai înainte: Constanze, soția lui Mozart, recăsătorită cu Georg von Nissen, inițiase împreună cu acesta o reconstituire a neprețuitrei moșteniri artistice. Abandonată însă. Chiar și Editura Breikopf avusese o tentativă în același sens. Foarte grea misiune: lipsa manuscriselor, unele pierdute, altele risipite sau greu de identificat nu au permis concretizarea ideii, dusă însă la capăt de Köchel, ajutat de talent, de – foarte important – minuțiozitatea și abilitatea cercetătorului. Ca botanist a inventariat deci, frumosul. Ce poate fi mai frumos decit florile, în afara muzicii lui Mozart. Nu?

Astfel că în 1862 apare Catalogul cronologic și tematic al lucrărilor acestuia.

Va purta, firesc, numele autorului: Katalog Köchel. Baza constituind-o și o anume consemnare făcută de compozitorul însuși încă din timpul vieții, prezentînd însă lacune mari și lipsuri inexplicabile.

Există astăzi 8 ediții ale catalogului, completat peste timp, cele de referință fiind cea de a treia K3 revizuită de Alfred Einstein în 1937 și cea de a șasea, K6, alcătuită de Gieglig, Sievers și Weinman în 1964, cuprinzînd partiturile mozartiene descoperite, reconstituite sau reconsiderate, peste timp.

Așadar avem la dispoziție, listate, cele 626 de lucrări mozartiene: ele însumează circa 23.000 de pagini de partitură. Curioșii, amatorii de senzație și recorduri au calculat că doar copierea lor ar necesita 30 de ani de lucru. Mozart a trăit 35. Se știe, se vede pe facsimiluri, scria direct, fără corecții, ca și cum i se... dicta! Sunt taine ale geniilor.